

Rød Valgallianses stortingsgruppe

Stortinget, 0026 Oslo Feil! Ukjent bryterargument.

Ukjent Stay-behind-materiale som hamna hos RV viser:

E-tjenestens okkupasjonsberedskap (Stay behind) skolerte sine lokale grupper til å yte «forebyggende hjelp» mot «SUF-aksjonene innenfor næringslivet».

RV krever oppheving av taushetsplikta for de som deltok i det irregulære Stay behind-arbeidet.

RV s stortingsgruppe har fått overlevert arkivmateriale fra Stay Behinds virksomhet på 1970-tallet. Materialet viser at bl.a. forsvarsminister Kosmos uttalelser om at Stay Behind ikke har vært involvert i politisk kartegging, er uriktige. Materialet inneholder bl.a. brev, instruksjoner og rundskriv som ble sendt ut til lokalledet fra Gunnar Bjålie som var leder i Blue Mix, dvs. den delen av Stay Behind som skulle ta seg av evakuering av kongehus og andre nøkkelpersoner i tilfelle okkupasjon.

Dette materialet, som ikke kan ha vært tilgjengelig for Lund-kommisjonen, viser at Stay Behind spilte på lag med Politiets overvåkingstjeneste (POT) i politisk kartleggingsarbeide. Gjennom et sirkulære fra 1971 blir Stay Behinds nettverk og lokale kontakter mobilisert mot den nye kommunistiske bevegelsen som vokste fram. Blue-mix-leder Gunnar Bjålie sendte ut namnelister og skoleringsmateriale om SUF, og ba om tilbakemelding, *samtidig* med at Politiets Overvåkingstjeneste begynte å bygge opp sine arkiver som til slutt omfattet over 20 000 antatte medlemmer eller sympatisører i AKP.

Overskriften var: *«Dette er et brev om ganske spesielle og alvorlige forhold».* Brevet - eller rapporten - er etter alt å dømme ikke utarbeidet av Bjålie selv, men den ble sendt ut gjennom det nettverket han ledet. Rapporten er preget av et nærlingslivsperspektiv og er opptatt av den trusel daværende SUF var for næringslivet. En av formuleringene antyder at forfatteren tilhører et miljø som har nær kontakt til de som rår over sterke maktmidler: *«Noen få av de som har henvendt seg her har snakket om hårde midler, politiinnsats o.l.»*

Fordi Forsvarets E-tjeneste har vært omhyggelig med å tilintetgjøre arkivmateriale, og fordi Stay Behinds virksomhet forutsatte minst mulig skriftlig kommunikasjon, har det tidligere ikke blitt offentliggjort liknende materiale fra Stay Behinds virksomhet etter 1970. Sirkulærene fra Blue Mix-sjefen er forsøkt holdt i en privat og harmløs form. De

innledes med «Kjære venn» og avsluttes med «Vennlig hilsen Gunnar». For sikkerhets skyld avsluttes flere av «brevene» med klar beskjed: «NB! Brenn alle papirer som ikke er nødvendige å oppbevare.»

Blue Mix ble offisielt oppretta for å forberede evakuering av Kongehuset og andre nøkkelpersoner i en okkupasjonssituasjon. De skulle også trene for å være i stand til å evakuere nedskutte flygere.

Påstander om at Stay behind drev med politisk infiltrasjon og kartlegging av kommunister er framsatt bl.a. i boka *Norges Hemmelige Hær* av Ronald Bye og Finn Sjøe. Noen få personer med erfaring fra Stay Behind har også fortalt om politisk kartlegging i en TV-serie høsten 1995. Tidligere statssekretær Oddmund Hammerstad har kommet med liknende påstander. Men Lund-kommisjonen «har ikke funnet dekning for påstandene» (side 459, 2. spalte i Lund-rapporten) annet enn for 1950-tallet og begynnelsen av 1960-åra. Kommisjonen sier at «til ut på 1960-tallet, forekom det at det lokalt ble utarbeidet og forevist lister over kommunister». (s. 459, 2. spalte)

Stay Behind sorterer under den militære E-tjenesten. Gunnar Bjålie, som nå er død, og som ledet evakueringsorganisasjonen Blue Mix, var en av de sentrale Stay Behind-lederne. Dette materialet viser dermed at E-tjenesten deltok aktivt i innenrikspolitisk kartlegging og bekjempelse av norsk venstreopposisjon.

Her er noen utdrag av sirkulæret Gunnar (Bjålie) sendte ut til Blue Mix-nettverket i mars 1971:

- Mulighet for «forebyggende hjelp» mot SUF?

Innledningsvis sies det at «vi får mange henvendelser om SUF-aksjonene innenfor næringslivet». Blant spørsmålene som reises er: «Hvilke forholdsregler bør tas. Hvor sterkt bør det reageres» Er det noen muligheter for utveksling av erfaringer og for forebyggende hjelp?»

...

«Det er lenge siden vi påpekte den fare SUF og gruppene rundt ville komme til å representere».

...

Et tjuetall navn nevnes. Navnelisten er omtrent sammenfallende med den første utgave av de såkallte DNC-notatene (eller Creditbank-notatene) om SUF.

...

«..personlig påvirkning på arbeidsplassen».

Man beskriver hvordan den virksomheten som skal bekjempes, foregår ute i bedriftene:

«Først og fremst selvfølgelig ved personlig påvirkning på arbeidsplassen. Dernest kommer foredrag, avisartikler og bøker inn i bildet. Det er forøvrigt et godt eksempel at Tore Linne Eriksen reiser til Jernverket i samarbeide med Gyldendal. Han oppholder seg der i rom tid. Skriver en bok om forholdene der.»

...

«Det er viktig at alle vel betenker forebyggende tiltak.»

...

«en alvorlig bevegelse innenfor De norske Kirke»

Etter en omtale av «den såkalte 'Trafikkaksjonen'», følger følgende avsnitt:

«La meg også i denne sammenheng nevne en alvorlig bevegelse innenfor De norske Kirke. Det dreier seg så vidt jeg vet, ikke om SUF-ledede innslag. Men mange av dem som opptrer og handler har de samme oppfatninger, også om betydningen av militante midler».

I samme sirkulære som lister opp et tjuetalls navn, hevdes det at disse personene planlegger bombeksjoner:

«Vi må regne med andre former for aksjoner enn dem vi har opplevet hittil, tilsynelatende ulykker, sprengninger, kort sagt bokstavelig talt mer militante angrep på samfunnsmaskineriet».

På siste side innledes sammenfatninger med følgende:

«Skal imidlertid disse revolusjonære og anarkistiske angrep begrenses i antall og virkning, er i hvert fall følgende nødvendig:

For det første må SUF-ledelsen og deres hjelpere tas alvorlig.

For det annet må alle følge godt med i det som skjer i innland og utland. Tenke situasjonen overført til oss selv og seg selv.

For det tredje må arbeidsgivere og tillitsmenn være oppmerksomme. Det samarbeide som hittil er utviklet, får en tilleggsdimensjon.»

Noen kommentarer til Stay-behind-materialet:

«Hører gjerne dine kommentarer. Vennlig hilsen Gunnar.»

Dette sirkulæret viser at tilmed lokalledet i Blue Mix (som ikke skulle arbeide med etterretning) ble mobilisert mot den nye revolusjonære bevegelsen tidlig på 1970-tallet, dvs. akkurat samtidig som POT startet sin stortstilte kartlegging og registrering som førte til at drøyt 20 000 personer havnet i arkivene fordi de ble antatt å være sympatisører eller medlemmer av AKP/RV. Blue Mix hadde et landsomfattende kontaktnett. De hadde en annen mulighet til å samle informasjon i lokalmiljøet enn POT, fordi de selv arbeidet helt fordekt. Når Blue Mix-sjefen i 1971 avslutter sitt brev til sine lokalledere med et *«Hører gjerne dine kommentare. Vennlig hilsen Gunnar.»*, er det en klar melding om at han ønsker utfyllende opplysninger, enten innsendt til de hemmelige kontaktadressene eller overlevert når de lokale kontaktene møttes til skoloring og trening. Til dette formålet ble det i 1972 etablert «et nytt treningssenter utenfor Oslo» (sirkulære fra Gunnar Bjålie 18.1.72).

Den politiske argumentasjonen som brukes for å bekjempe politiske krefter ytterst til venstre, er den samme som er kjent fra POT-sammenheng og fra samarbeidet mellom de hemmelige tjenestene og Arbeiderpartiets ledelse. Henvisningen til at arbeidsgivere og tillitsmenn må

være oppmerksomme og at deres innbyrdes samarbeide får en tilleggsdimensjon er i så måte typisk.

Hva skjedde i andre deler av Stay Behind?

Det materialet som her er sitert i utdrag, kommer fra Blue Mix, dvs. den delen av Stay behind som i fredstid bare skulle forberede evakueringsmuligheter i tilfelle okkupasjon. Lindus var et annet nettverk i Stay Behind som hadde etterretning som offisiell oppgave. Når Blue Mix på denne måten ble mobilisert til politisk kartlegging, er det all grunn til å spørre hva som foregikk i Lindus.

De som vet, må få lov til å snakke.

Det materialet RV har, beviser at lokalleddene i Stay Behinds nettverk på 1970-tallet ble oppfordra til å drive politisk kartlegging av personer som kunne tenkes å tilhøre SUF (som senere ble til AKP). Forsvarsminister Kosmo har hittil benekta at dette har skjedd. RV s stortingsrepresentant Erling Folkvord har i et brev til forsvarsministeren bedt han sørge for at de personene som arbeidet i Stay Behind, blir fritatt for taushetsplikt slik at de kan få lov å fortelle sannheten om den uovlige politiske kartleggingsvirksomheten de utførte på oppdrag fra Forsvarets Etterretningstjeneste.

For nærmere kommentar:

Erling Folkvord, tlf. 942 68 448